

Brussel, 22 maart 2018

Verslag nr. 2018/02 – Verslag aan de Regering

Afgeleverd op eigen initiatief

Artikel 111 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Voorstel van begrotingscontrole 2018

Het begrotingsresultaat van het sociaal statuut der zelfstandigen vertoont in het voorstel van begrotingscontrole 2018 een positief geconsolideerd eindsaldo van 205.368.932 EUR. Het Comité is verheugd over dit positieve saldo. Het wenst daarbij te benadrukken dat dit gunstig begrotingsresultaat i) structureel van aard is én ii) bekomen werd ondanks de afwezigheid van een evenwichtsdotatie. Het Comité wijst erop dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen een overschot zou kennen van 455.688.932 EUR indien het wel een evenwichtsdotatie zou krijgen toegekend ten belope van 1/9de van het bedrag, dat wordt uitgekeerd aan het Globaal Financieel Beheer Werknemers om het begrotingstekort van dat stelsel te neutraliseren.

Voor wat betreft het voorstel van begrotingscontrole 2018 wenst het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen de aandacht van de Regering te vestigen op de volgende elementen:

1. Voorafgaandelijke bemerkingen

Het voorstel van begrotingscontrole 2018:

- gaat uit van de voorlopige realisaties voor 2017;
- vertrekt van de volgende economische hypothesen (Federaal Planbureau, februari 2018):
 - o het indexcijfer van de consumptieprijzen bedraagt 1,7% en
 - o het gezondheidsindexcijfer bedraagt 1,6%;
 - o indexering van de sociale prestaties in oktober 2018

2 Algemene vaststellingen

Het begrotingsresultaat van het sociaal statuut der zelfstandigen vertoont in het voorstel van begrotingscontrole 2018 een **positief geconsolideerd resultaat van 205.368.932 EUR**. Dit

is een vermindering met 7.355.483 EUR in vergelijking met het definitief begrotingsontwerp 2018¹.

3 Ontvangsten

De ontvangsten in het voorstel van begrotingscontrole 2018 bedragen **7.128.036.310 EUR** en liggen hiermee 36.718.939 EUR hoger dan de ramingen die werden opgenomen in het definitief begrotingsontwerp 2018.

Tabel 1. Geraamde ontvangsten 2018 voor het globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, uitgedrukt in EUR

	<i>Definitief begrotingsontwerp 2018 November 2017</i>	<i>Voorstel van begrotingscontrole 2018 Maart 2018</i>	<i>Vershil</i>
Bijdragen ²	4.305.891.309	4.409.748.125	103.856.816
Overheidsfinanciering			
- Rijkstoelage	368.430.000	369.156.000	726.000
- Alternatieve financiering	2.345.931.225	2.304.952.866	--40.438.359
Diverse opbrengsten	1.477.837	2.114.319	636.482
Financiële opbrengsten	70.127.000	42.065.000	-28.062.000
Totale ontvangsten	7.091.317.371	7.128.036.310	36.718.939

Bron : dienst financiën RSVZ

Het Comité wenst voor wat de ontvangstenzijde betreft vier opmerkingen te formuleren, m.n. met betrekking tot :

- het pakket maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut;
- de potentiële minderontvangsten voor het stelsel als gevolg van de regels inzake deeleconomie³;
- het nastreven van bijkomende inkomsten d.m.v. de sociale fraudebestrijding;
- de toekenningsregels voor de evenwichtsdotatie

3.1 Maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut

Voor 2017 en 2018 werd naast de forfaitaire bedragen toegekend d.m.v. alternatieve financiering telkens een enveloppe van 25 miljoen EUR ter beschikking gesteld voor maatregelen ter versterking van het sociaal statuut van de zelfstandigen⁴. Deze middelen moeten de nettokost van de genomen maatregelen ondervangen (enerzijds een daling of stijging van de bijdragenontvangsten en anderzijds een uitgavenstijging). Tabellen 2 en 3 sommen de maatregelen op die in dit kader werden genomen of gepland.

¹ November 2017

² KB nr. 38, PMP-bijdragen, vennootschapsbijdragen, en tweede pijler-bijdragen

³ Activiteiten uitgeoefend via een erkend platform, vrijetijdswerk en occasionele dienstverlening

⁴ Begrotingsconclaf van 11 oktober 2015

Tabel 2. Overzicht van de geraamde kost van de maatregelen genomen ter versterking van het sociaal statuut, uitgedrukt in EUR, enveloppe 2017

	In EUR
Moederschapsrust	
- Uitbreiding periode facultatieve moederschapsrust (bijkomende uitgaven uitkeringsverzekering)	9.219.408
- Halftijdse uitoefening normale beroepsactiviteit tijdens periode van facultatieve moederschapsrust (bijkomende uitgaven uitkeringsverzekering)	608.895
- Vrijstelling van bijdragebetaling voor kwartaal volgend op kwartaal van bevalling, met behoud van pensioenopbouw (verlies aan bijdrageontvangsten)	3.859.882
Overbruggingsrecht⁵	
- Invoering pijler 'stopzetting omwille van economische moeilijkheden' (bijkomende uitgaven)	9.274.553
- Invoering bescherming arbeidsongeschiktheid (bijkomende uitgaven uitkeringsverzekering)	988.099
Pensioen	
- Gelijktelling militaire dienst (bijkomende uitgaven pensioenen)	13.036
Statuut student-ondernemer	
- Verminderde bijdragen met volledige bescherming ziekte en invaliditeit (verlies aan bijdrageontvangsten)	609.784

Bron : dienst financiën RSVZ

Tabel 3. Overzicht van de geraamde kost van de maatregelen genomen ter versterking van het sociaal statuut, uitgedrukt in EUR, enveloppe 2018

	In EUR
Bijdragen	
- Bijkomende drempels voor de vermindering van voorlopige bijdragen (verlies aan bijdrageontvangsten)	5.289.295
- Verlaging van de minimumbijdragen voor primo starters (verlies aan bijdrageontvangsten)	16.334.998

Bron : dienst financiën RSVZ

Het Comité hecht veel belang aan de verbetering van het sociaal statuut en is dan ook tevreden met het budget dat werd vrijgemaakt om hiertoe een reeks maatregelen te nemen. Het vraagt echter om een strikte en continue opvolging van de uitgaven en de minderontvangsten die hiervan het gevolg zijn teneinde tot een optimale aanwending van de beschikbare enveloppes te komen. Het Comité vraagt in het bijzonder een monitoring van de maatregelen die in 2018 van kracht worden (i.c. bijkomende drempels vermindering voorlopige bijdragen en regeling primo starters).

3.2 Maatregelen deeleconomie

Het Comité wijst erop dat het reeds meermaals de vrees uitte voor een verlies aan bijdragen als gevolg van de invoering van het fiscale en parafiscale gunstregime voor inkomsten uit de

⁵ Deze uitgaven worden deels gecompenseerde door bijkomende bijdrageontvangsten als gevolg van de van invoering van een voorwaarde van bijdragebetaling. Dit bedrag wordt geraamd op 232.245 EUR.

platformeconomie⁶ en de geplande uitbreiding ervan tot inkomsten uit verenigingswerk en occasionele dienstverlening⁷.

Het is overigens onduidelijk wat precies de totale budgettaire impact zal zijn van de nieuwe regels inzake (para)fiscaalvrij bijverdienen. De ramingen hieromtrent lopen immers sterk uiteen. Het Actuarieel van de DG zelfstandigen raamt het verlies voor het sociaal statuut op 10 miljoen euro per jaar. Dit bedrag werd pro rata de oorspronkelijke ingangsdatum opgenomen in de ramingen voor de begrotingscontrole 2018. Het Rekenhof maakt in haar verslag bij de begroting 2018 echter gewag van een raming door de FOD Financiën die het verlies voor het sociaal statuut veel hoger inschat, nl. 109 miljoen euro. Het Comité is daarom van oordeel dat moet worden voorzien in alternatieve compenserende maatregelen.

Het Comité vraagt tot slot dat het sociaal statuut voor 2017 het deel van de fiscale opbrengsten uit de platformeconomie zou ontvangen, waarop het volgens de bestaande wetgeving recht heeft (eerder reeds geraamd op 4 à 5 miljoen euro). Het stelt immers vast dat er tot op heden immers nog geen financiële stroom tot stand werd gebracht om deze middelen aan het Globaal Financieel Beheer zelfstandigen over te maken.

3.3 *Strijd tegen de sociale fraude*

De strijd tegen de sociale fraude vormt een regeringsprioriteit. In dit kader werden de voorbije jaren een reeks maatregelen genomen, specifiek gericht op de voorkoming en bestrijding van sociale fraude en het daaruit voortvloeiende verlies aan bijdragenontvangsten voor de stelsels van sociale zekerheid. Terzelfdertijd werd een proces op gang gebracht om de sociale inspectiediensten te hervormen en te versterken⁸.

Voor het RSVZ moet die versterking zich vertalen in een uitbreiding van de inspectiedienst met 63 bijkomende VTE's, deels te realiseren via mobiliteit van personeel⁹ (33 VTE's in de periode 2017-2019) en deels via bijkomende aanwervingen (30 VTE's). Dit moet leiden tot bijkomende ontvangsten voor het sociaal statuut van 3,4 miljoen euro.

Voor 2017 stelt het Comité vast dat het RSVZ :

- de vooropgestelde 30 *aanwervingen* kon doen dankzij een specifiek daartoe voorziene financiële enveloppe;

⁶ Advies ABC 2016/08 'Deeleconomie' van 26 mei 2016

⁷ Advies ABC 2017/18 'Een wettelijk kader voor bijverdienen' van 30 november 2017

⁸ De reorganisatie van de sociale inspectiediensten gebeurt in uitvoering van het regeerakkoord en het plan bestrijding sociale dumping van 22 april 2016. Het plan heeft als doel om de bestaande sociale inspectiediensten te hervormen zodat de sociale fraude, de sociale dumping en de misbruiken op een meer efficiënte en daadkrachtige manier aangepakt zouden kunnen worden. Het voorstel is gebaseerd op 4 pijlers: i) bepalen van prioritair doelstellingen, ii) nieuwe en versterkte Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD), iii) nieuwe structuren en synergieën (integratie van de Sociale Inspectie van de FOD Sociale Zekerheid in de RSZ, synergie tussen de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid en het RSVZ, synergie tussen RVA en RIZIV, uitbreiding bevoegdheden sociaal inspecteurs), iv) uniformisering van de processen van de sociale inspectiediensten.

⁹ in het kader van de eerdergenoemde reorganisatie

- zijn inspectiedienst verder kon uitbreiden in 2017 met 13 van de 19 VTE's, via *vrijwillige mobiliteit*;
- geen budgettaire ruimte heeft (gekregen) om in 2018 de 6 resterende VTE's alsnog in dienst te nemen via personeelsmobiliteit of aanwerving; de personeelskredieten werden immers herzien en herberekend in functie van de 13 aanwezige VTE's;
- er op dit ogenblik onzekerheid is dat het RSVZ over de nodige middelen zal beschikken om zijn inspectiedienst in 2018 en 2019 verder uit te breiden zoals initieel voorzien, nl. met 10 VTE's in 2018 en 4 VTE's in 2019.

Op basis hiervan merkt het Comité op dat de inspectiediensten van het RSVZ substantieel werd uitgebreid in overeenstemming met de ambitie van de regering om sociaal misbruik prioritair en in toenemende mate op te sporen en te bestrijden. De uitbreiding is echter nog niet rond waardoor het RSVZ de volledige doelstelling van 3,4 miljoen euro extra bijdrageontvangsten door een versterkte opsporing van sociale fraude mogelijk niet kan realiseren.

3.4 Evenwichtsdotatie

Sinds de hervorming van de financiering van de sociale zekerheid wordt de evenwichtsdotatie, die het financiële evenwicht van de sociale zekerheid en dus de continuïteit van de betalingen van de sociale prestaties garandeert, per stelsel bepaald. De berekening gebeurt op zodanige wijze dat de budgettaire rekeningen van de Globaal beheren noch een surplus, noch een tekort vertonen. De evenwichtsdotatie voor het stelsel van de zelfstandigen mag niet minder bedragen dan 1/9de van de evenwichtsdotatie die aan het stelsel van de werknemers wordt toegewezen. De toekenning ervan mag evenwel niet leiden tot een positief saldo in het stelsel van de zelfstandigen.

Het definitieve bedrag van de evenwichtsdotatie wordt jaarlijks vastgelegd bij besluit na overleg in de Ministerraad. Voor het jaar 2018 werd het bedrag van de evenwichtsdotatie voor het Globaal Financieel Beheer werknemers vastgesteld op 2.252.881.000 EUR. Het bedrag dat op basis hiervan in 2018 minimaal aan het Globaal Financieel Beheer zelfstandigen zou toekomen is 250.320.000 EUR. Omdat het globaal beheer zelfstandigen in 2018 een overschot kent, heeft het echter geen recht op dit bedrag. Het Comité vestigt er de aandacht op dat het overschot van het Globaal Financieel Beheer zelfstandigen *structureel* van aard is.

4 Voorafnames

In het voorstel van begrotingscontrole 2018 bedraagt het bedrag van de voorafnames voor het Globaal Financieel Beheer **256.972.392 EUR**. In het definitief begrotingsontwerp 2018 bedroeg dit bedrag 278.784.294 EUR. Dit verschil van 21.811.902 EUR is hoofdzakelijk een gevolg van een neerwaartse herziening van de interestlasten van het RSVZ.

Tabel 4. Voorafnames 2018 voor het globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, uitgedrukt in EUR

	<i>Definitief begrotingsontwerp 2018 November 2017</i>	<i>Voorstel van begrotingscontrole 2018 Maart 2018</i>	<i>Vershil</i>
Administratiekosten			
<i>RSVZ</i>			
- beheersuitgaven	70.290.726	70.843.319	552.593
- beheersontvangsten	7.552.548	7.552.548	0
<i>Diensten derden</i>			
- RVP	11.207.000	11.305.000	98.000
- RIZIV – uitkeringen	18.227.000	18.327.000	100.000
- Kruispuntbank	1.569.544	1.551.824	-17.720
- Sigedis	PM	PM	0
<i>Tekort beheerskosten CNH</i>	0	0	0
<i>Diverse uitgaven RSVZ</i>	784.520	807.206	22.686
Interestlasten	34.884.000	13.350.000	-21.534.000
Transfer RIZIV	148.340.591	148.340.591	0
Totaal voorafnames	277.750.833	256.972.392	-20.778.441

Bron : dienst financiën RSVZ

Het Comité brengt in herinnering dat de beheersmiddelen voor het RSVZ sinds 2016 onderhevig zijn aan een door de overheid opgelegde besparing¹⁰, meer bepaald een cumulatieve lineaire besparing van 2%¹¹. Het wijst er op dat de gevolgen van deze besparingen voor de instelling worden versterkt door de eerder genoemde herziening van de personeelskredieten, bestemd voor de versterking van de inspectiedienst. Het Comité stelt vast dat de ontwikkelingen een groeiende financiële druk genereren op het RSVZ en in de toekomst een mogelijke hinderpaal kunnen vormen voor de uitoefening en goede naleving van zijn kernopdrachten.

5 Te financieren behoeften

De te financieren behoeften worden in het voorstel van begrotingscontrole 2018 geraamd op **6.670.312.700 EUR**. De geschatte uitgaven liggen hiermee 64.557.196 EUR hoger dan in het definitief begrotingsontwerp 2018.

Dit verschil is hoofdzakelijk te wijten aan een hogere raming van de te financieren behoeften inzake pensioenen (+75.075.522 EUR) en ZIV-uitkeringen (+10.969.000 EUR).

¹⁰ Alle openbare instellingen van sociale zekerheid zijn aan vergelijkbare besparingen onderworpen.

¹¹ Cf. verslagen ABC 2015/03 'Voorafbeelding van de begroting 2016 – Meerjarenramingen 2017-2019' en 2016/06 'Voorafbeelding van de begroting 2017 – Meerjarenramingen 2018-2020'

Tabel 5. Te financieren behoeften 2018 voor het globaal beheer sociaal statuut der zelfstandigen, uitgedrukt in EUR

	<i>Definitief begrotings- Ontwerp 2018 November 2017</i>	<i>Voorstel van begrotings- controle 2018 Maart 2018</i>	<i>Vershil</i>
Pensioenen	3.728.747.597	3.803.823.119	75.075.522
Faillissementsverzekering - Overbruggingsrecht	16.629.307	15.983.097	-646.210
ZIV-uitkeringen	475.622.000	486.591.000	10.969.000
ZIV-gezondheidszorgen	2.366.395.000	2.366.807.000	412.000
Overdracht van pensioenrechten - EG	1.800.000	1.800.000	0
Dienstencheques - Moederschapshulp	4.729.792	5.140.834	411.042
Asbestfonds	115.000	86.947	-28.053
Uitkering voor mantelzorg	1.508.299	1.496.487	-11.812
Vermindering van de prestaties ingevolge maatregelen tegen sociale fraude	-15.450.078	-15.450.078	0
Maatregelen ter verbetering van het sociaal statuut van de zelfstandigen	25.658.587	4.034.294	-21.624.293
Welvaartsaanpassingen	0	0	0
Totaal te financieren behoeften	6.605.755.504	6.670.312.7000	64.557.196

Bron : dienst financiën RSVZ

6 Conclusie

Het geconsolideerde eindresultaat van het voorstel van begrotingscontrole 2018 bedraagt **205.368.932 EUR**. Het Comité is verheugd over dit **positieve saldo**. Het wenst daarbij te benadrukken dat dit gunstig begrotingsresultaat i) **structureel van aard** is én ii) **bekomen werd ondanks de afwezigheid van een evenwichtsdotatie**. Het Comité wijst erop dat het Globaal Financieel Beheer Zelfstandigen een overschot zou kennen van **455.688.932 EUR** indien het wel een evenwichtsdotatie zou krijgen toegekend ten belope van 1/9^{de} van het bedrag dat wordt uitgekeerd aan het Globaal Financieel Beheer Werknemers om het begrotingstekort van dat stelsel te neutraliseren. Gelet op dit substantiële en structurele positieve saldo, stelt het zich overigens de ruimere vraag of de sociale rechten van zelfstandigen het vereiste niveau bereiken.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 22 maart 2018:



Veerle DE MAESSCHALCK,

Secretaris



Jan STEVERLYNCK,

Voorzitter

